

Coronacrisis: financiële gevolgen voor huishoudens

Samenvatting

- Een vijfde van de Nederlanders van 18 jaar en ouder ondervindt vrijwel direct een inkomensterugval gedurende de coronacrisis.
- Deze inkomensterugval treft vooral mensen die normaal gesproken al meer dan anderen te maken hebben met inkomensonzekerheid. Jongeren, zelfstandigen en flexwerkers hebben meer dan gemiddeld te maken met een inkomensterugval.
- Vooral nog probeert het grootste deel van de mensen deze terugval vooral zelf op te vangen. Het merendeel van de mensen zegt spaargeld te zullen aanspreken of te gaan bezuinigen. Veruit de minderheid zegt op dit moment geld te gaan lenen, uitstel van betaling aan te vragen of voor hulp aan te moeten kloppen bij de gemeente.
- De belangrijkste zorg van de meeste mensen is op dit moment hun gezondheid en die van hun naasten. Dat neemt niet weg dat ook bijna een kwart van de ondervraagden zich zorgen maakt over hun financiële situatie.
- Over het algemeen geven mensen in deze tijd minder uit. Dat geldt voor vrijwel alle uitgaveposten.

Een vijfde van de Nederlandse volwassenen ondervindt vrijwel direct een inkomensterugval

Ongeveer 18 procent van de respondenten ondervindt op het moment van de peiling (afgenomen tussen 25 en 29 maart 2020) al een inkomensterugval. Dat is ongeveer twee weken nadat de strenge coronamaatregelen zijn afgekondigd en horeca, bioscopen, theaters, sportscholen etc. zijn gesloten.

Tabel 1 Is het inkomen van uw huishouden deze maand veranderd? (N=1050)

	%
Gelijk gebleven	74
Hoger geworden	9
Lager geworden	16
Helemaal weggevallen	2

Dit percentage stijgt licht wanneer we vragen naar de situatie in de volgende maand. Iets meer dan 20 procent verwacht een inkomensterugval of het volledig wegvallen van het inkomen. Dit is de verwachting van mensen vóór de aankondigingen van de verlenging van de maatregelen op 31 maart.

Tabel 2 Denkt u dat het inkomen van uw huishouden volgende maand zal veranderen? (N=1050)

	%
Blijft gelijk	72
Wordt hoger	7
Wordt lager	19
Valt helemaal weg.	2

Het grootste deel van deze groep (85 procent) verwacht een terugval tot maximaal 30 procent van hun inkomen.

Tabel 3 Met hoeveel zal uw inkomen de volgende maand dalen denkt u? Denkt u dat het inkomen van uw huishouden volgende maand zal veranderen? (N=199)

	%
Minder dan 10 procent	21
Tussen de 10 en 20 procent	39
Tussen de 20 en 30 procent	26
Tussen de 30 en 50 procent	11
Meer dan 50 procent	5

Snelle inkomensterugval vooral bij de groepen met de grootste inkomensonzekerheid

De belangrijkste groepen die afgelopen maand een terugval ervaren zijn jongeren tussen de 18 en 25 jaar (33 procent), zelfstandigen (46 procent), en flexwerkers (43 procent). Van de werknemers in loondienst heeft 16 procent een inkomensterugval. De percentages onder zelfstandigen stijgen verder naar 55 procent als we vragen naar een verwachte inkomensterugval in de komende maand

Wanneer we kijken op het niveau van huishoudens, zien we dat meer dan de helft van de huishoudens waarvan een of beide partners als zelfstandige werkt een inkomensterugval verwacht (resp. 51 procent en 55 procent).

Mensen maken zich meer dan anders zorgen over hun financiële situatie

De meeste mensen maken zich op dit moment zorgen over hun gezondheid en die van hun naasten. Dat neemt niet weg dat ongeveer een kwart van de volwassen Nederlanders zich zorgen maakt over een inkomensterugval. Zeventien procent maakt zich zorgen over het volledig wegvallen van een inkomen.

Tabel 4 In hoeverre maakt u zich zorgen over de volgende dingen? (N=1050)

	% (heel) veel zorgen
De gezondheid van familie, vrienden	51
Mijn gezondheid	36
Dat ik mijn spaargeld moet opmaken	28
Dat ik een lager inkomen krijg	24
Dat ik niet op vakantie kan en geen leuke dingen kan doen	24
Dat ik al mijn rekeningen kan blijven betalen	19
Dat ik helemaal geen inkomen meer krijg	17
Dat ik mijn baan houd/ dat ik werk houd	16
Dat ik mijn familie niet meer financieel kan ondersteunen	15
Dat ik in mijn huis kan blijven wonen	12

Mensen ervaren op dit moment duidelijk meer financiële stress dan in de periode voor de coronacrisis. Op een schaal van 1 tot 5 is de ervaren financiële stress toegenomen van 2,1 in 2018 tot 2,5 nu.

Wanneer we kijken naar de groepen die als gevolg van de coronacrisis kwetsbaar zijn – te weten jongeren, zelfstandigen en flexwerkers, dan zien we dat zij zich meer dan gemiddeld zorgen maken over hun financiële situatie. Jongeren maken zich met name vaker (heel veel) zorgen over het behoud van hun baan en het wegvallen van hun inkomen. Zelfstandigen en flexwerkers maken zich ook zorgen over een lager inkomen.

Tabel 5 Percentage zelfstandigen en flexwerkers dat zich zorgen maakt over financiële situatie (N=1050)

	zelfstandigen	flexwerkers	Totale groep
Dat ik mijn baan houd/ dat ik werk houd	31	29	16
Dat ik een lager inkomen krijg	39	36	24
Dat ik helemaal geen inkomen meer krijg	30	29*	17

* niet significant verschil ten opzichte van totaal

Tabel 6 Aandeel jongeren dat zich zorgen maakt over financiële situatie (N=1050)

	18-24 %	25-34 %	Totale groep %
Dat ik mijn baan houd/ dat ik werk houd	21*	26	16
Dat ik helemaal geen inkomen meer krijg	26	24	17

* niet significant verschil ten opzichte van totaal gemiddeld

Een derde van de mensen heeft komende tijd moeite met rondkomen

Iets meer dan de helft van de ondervraagden zegt het gevoel te hebben voldoende geld achter de hand te hebben.

Tabel 7 Heeft u het gevoel voldoende geld achter de hand te hebben? (N=1050)

	%
Ja	52
Nee	48

Wanneer we specifiek vragen of mensen verwachten voldoende geld achter de hand te hebben om de komende twee maanden zonder inkomen te kunnen, dan geeft 29 procent aan dat naar verwachting niet te kunnen.

Tabel 8 Heeft u voldoende geld achter de hand om de komende twee maanden zonder inkomen op te vangen? (N=1050)

	%
Ja	71
Nee	29

Ruim een derde (34 procent) van de ondervraagden verwacht de komende tijd moeilijk te kunnen rondkomen. Dit zijn vaker mensen met een laag inkomen, geen spaargeld, alleenstaanden, huurders en uitkeringsgerechtigden. Dit wijkt niet af van het globale beeld van groepen die normaal gesproken vaker moeilijk kunnen rondkomen.

Tabel 9 Hoe goed kan uw huishouden de komende tijd rondkomen? (N=1050)

	%
(Zeer) moeilijk	34
(Zeer) gemakkelijk	65

Van de mensen die aangeven moeilijk rond te komen de komende tijd, geeft meer dan een kwart aan dat dit vanwege een inkomensdaling is.

Tabel 10 Wat is de reden dat u moeilijk zal rondkomen? (N=362)

	%
Uitgaven stijgen en inkomsten blijven gelijk	37
Door (te) hoge vaste lasten	29
Als gevolg van een inkomensdaling	27
Weinig inkomsten	23
Ziekte (hogere kosten als gevolg van de ziekte)	16
Omdat ik mijn geld te makkelijk uitgeef	9
Wegvallen van subsidies en toeslagen (van het Rijk en/of van de gemeente)	9
Schulden	7
Omdat mijn partner te makkelijk geld uitgeeft	6

Ruim een kwart van de ondervraagden die de komende maanden moeilijk kunnen rondkomen, verwacht eveneens de komende maanden een of meer rekeningen niet te kunnen betalen. Vooral de leeftijdsgroepen 25 – 34 en 35 – 44 verwachten vaker dan gemiddeld een of meer rekeningen niet te kunnen betalen (resp. 40 procent en 38 procent).

Tabel 11 Gaat u de komende maanden rekeningen niet betalen? (N =362)

	(%)
Ja, veel	10
Ja, een enkele	18
Nee, niet	72

De rekeningen die het vaakst niet betaald worden, zijn de zorgverzekering en de gemeentelijke belastingen.

Tabel 12 Welke rekeningen verwacht u niet te gaan betalen? (N=101) (meer dan één antwoord mogelijk)

	(%)
Zorgverzekering	21
Gemeentelijke belastingen en/of waterschapsheffingen	20
Huur of hypotheek	17
Energie	15
Schadeverzekering	14
Contributies	14
Telecom (vaste telefoon, internet en televisie)	13
Mobiele telefoon	13
Wegenbelasting	13
Water	12
Kinderopvang	12
Abonnementen	14
Aflossing lening	14
Postorderbedrijven en/of webshops	8
Zorgverleners	7
Verkeersboetes	6
Te weinig betaalde inkomstenbelasting	7
Terugbetaling van te veel ontvangen toeslagen	4

Wanneer we specifiek vragen naar het betalen van huur of hypotheek dan, geeft 24 procent aan in de toekomst problemen te voorzien met het betalen hiervan. Jongeren van 18 – 24 jaar geven vaker dan gemiddeld aan onvoldoende inkomen te hebben om de huur of hypotheeklasten te betalen (7 procent).

Tabel 13 Heeft u voldoende inkomen om uw huur of hypotheeklasten te betalen? (N=1050)

	(%)
Ja,	73
Ja, maar ik voorzien problemen in de nabije toekomst	24
Nee	3

Terugval wordt vooralsnog zelf opgevangen

Het grootste deel van de respondenten die te maken krijgt met inkomensterugval, geeft aan dat vooralsnog zelf op te vangen door spaargeld te gebruiken of te gaan bezuinigen.

Het aandeel ondervraagden dat op dit moment van plan is geld te gaan lenen, is heel beperkt. 7 procent van de ondervraagden geeft aan hulp te vragen bij de gemeente.

Tabel 14 Wat gaat u doen om inkomensterugval op te vangen? (N =199)

	(%)
Bezuinigen	34
Spaargeld gebruiken	30
Niets	10
Aankloppen bij de gemeente	7
Uitstel van betalingen aanvragen	5
Geld lenen bij een financiële instantie	5
Rood staan	3
Geld lenen bij familie/vrienden	3
Voorschot vragen op salaris/vakantiegeld	2
Anders	2

Mensen geven over het algemeen vaker minder, met uitzondering van basisboodschappen en zorgkosten

Over het algemeen geven mensen in deze periode minder geld uit. Slecht 9 procent van de ondervraagden geeft aan in deze periode meer uit te geven.

Tabel 15 Geeft u in deze periode over et algemeen meer of minder uit? (N=1050)

	%
Minder uitgaven	45
Zelfde uitgaven	46
Meer uitgaven	9

Wanneer we kijken naar verschillende uitgaveposten, dan zien we dat mensen vrijwel overal vaker minder dan meer uitgeven. Een uitzondering hierop zijn de basisboodschappen en zorgkosten.

Tabel 16 Geeft u in deze periode meer of minder uit aan ...? (N=1050)

	Meer %	Hetzelfde %	Minder %
Basisboodschappen	19	70	11
Onderhoud huis (bouwmarkt)	12	50	38
Boeken, games	13	52	35
Zorgkosten	11	82	7
Tuinartikelen	11	48	41
Speelgoed, puzzels, spelletjes	11	37	52
Luxe boodschappen	8	50	43
Streamingdiensten (zoals Netflix, Disney)	8	70	23
Nieuwe apparaten en meubels	8	47	45
Vrijetijdsuitgaven (hobby's, bezoek horeca, vakanties)	7	37	56
Telefoon, internet	6	77	17
Kleding en schoenen	6	44	50
Abonnementen	5	74	22
Vervoer	5	42	54

* rijen tellen niet altijd op tot 100 procent door afrondingsverschillen

Mensen bestellen online ongeveer hetzelfde of minder dan normaal op onderstaande uitgavenposten. 21 procent heeft op een of meer van onderstaande uitgavenposten meer online bestellingen gedaan (zie Tabel 18). Vooral de leeftijdsgroepen 18 – 24 en 25 – 34 hebben vaker online bestellingen gedaan op een of meer van onderstaande uitgavenposten (resp. 33 procent en 29 procent). De 65-plussers juist minder vaak (11 procent).

Tabel 17 Doet u nu meer of minder online bestellingen? (N=1050)

	Nog nooit online besteld %	Voor het eerst online besteld %	Minder besteld dan normaal %	Ongeveer hetzelfde online besteld als normaal %	Meer online besteld dan normaal %
Boodschappen	57	4	10	22	6
Kleding en schoenen	17	3	29	44	6
Nieuwe apparaten en meubels	37	3	22	34	4
Onderhoud huis (bouwmarkt)	57	2	14	24	3
Tuinartikelen	57	3	15	23	3
Speelgoed, puzzels, spelletjes, boeken etc.	30	3	21	38	7
Maaltijden	38	3	22	30	7

* rijen tellen niet altijd op tot 100 procent door afrondingsverschillen

Tabel 18 Percentage respondenten dat op een of meer uitgavenposten meer online bestellingen heeft gedaan (N=1050)

	(%)
Niet meer op een of meer uitgavenposten	79
Meer op een of meer uitgavenposten	21